

України та АМН України від 3 листопада 2009 р. № 798/75. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0798282-09>.

6. Про затвердження нормативно-правових актів Міністерства охорони здоров'я України щодо реалізації Закону України “Про порядок проведення реформування системи охорони здоров'я у Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій областях та місті Києві : Наказ МОЗ України від 5 жовтня 2011 р. № 646 (Зареєстровано в Мін'юсті України 7 грудня 2011 р. за № 1414/20152). – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z1414-11>.

7. Про затвердження Положення про центр первинної медичної (медико-санітарної) допомоги та положень про його підрозділи : Наказ МОЗ України від 4 листопада 2011 р. № 755 (Зареєстровано в Мін'юсті України від 20.12.2011 р. № 1484/20222). – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/find/n?org=31>.

8. Про затвердження Примірного статуту Центру первинної медико-санітарної допомоги : Наказ МОЗ України від 29 червня 2011 р. № 384. – Режим доступу : http://www.moz.gov.ua/ua/portal/dn_20110704_384.html.

9. Про порядок проведення реформування системи охорони здоров'я у Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій областях та місті Києві : Закон України від 7 липня 2011 р. № 3612-VI. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3612-17>.

10. *Степаненко А. В.* Місце клінічного аудиту в системі управління якістю медичної допомоги / *А. В. Степаненко, В. А. Сміянов* // Клінічна фармація, фармакотерапія та медична стандартизація. – 2011. – Режим доступу : http://clinpharm.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=202&Itemid=57&lang=uk.

Надійшла до редколегії 20.01.2012 р.

УДК 35.321.01

В. Г. БУЛЬБА

СУЧАСНИЙ СТАН І ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНИХ ФУНКЦІЙ ДЕРЖАВИ

Проаналізовано новітнє наповнення та реалізацію соціальних функцій держави. Зроблено висновок, що сучасному етапу розвитку держави відповідає неопатерналістична модель реалізації соціальних функцій.

Ключові слова: держава, соціальні функції держави, гуманітарний розвиток суспільства.

This paper analyzes the latest content and social functions of the state. It is concluded that the current stage of development of the state is responsible neopaternalistychna model of social functions.

Key words: government, social functions of the state, human development of society.

Історичний процес формування соціальної функції держави нерозривно пов'язаний із процесами формування і розвитку індустріального суспільства. Практично всі держави, які досягли високого рівня індустріального розвитку, за своєю суттю, є соціальними державами. Причому процес набуття цього статусу не відбувався автоматично. У ролі своєрідних каталізаторів виступають високий рівень соціальної активності та відповідальності, дієва система соціального контролю та здійснення суспільного примусу щодо органів державної влади і суб'єктів підприємницької діяльності, за посередництвом яких суспільство цілеспрямовано змушує забезпечувати порівняно справедливий розподіл суспільного продукту, а звідси – і високий рівень загального добробуту.

На жаль, більшість політичних, економічних і соціальних реформ, які впроваджувались в Україні за всі роки незалежності, здебільшого негативно відзначились на добробуті переважної частини населення, що призвело до глибоких соціальних, економічних, культурних розколів українського суспільства, які, пролягаючи в соціокультурній та економічній площині, практично унеможливають його гармонійний розвиток.

Основна проблема полягає в тому, що ті соціальні трансформації, які відбувалися і тривають нині в Україні, ґрунтуються на парадигмі минулої епохи та зовсім не сприяють збалансуванню основних параметрів існуючої соціальної системи. Більш того, притаманна більшості урядів практика “консервації” дестабілізуючих соціальних процесів безпосередньо пов'язується з недостатнім розумінням необхідності формування розвинутої соціально орієнтованої економіки. Очевидно, що за такого підходу соціальна функція сучасної держави має виступати як особлива система заходів попередження та усунення небезпек і загроз, які спроможні зруйнувати або викликати деградацію соціальної сфери, зруйнувати соціальний капітал – основу і зміст соціально-економічного розвитку суспільства.

Крім того, здійснення подальшого переходу від моделі індустріального суспільства до моделі постіндустріального типу супроводжуватиметься більш глибокими і швидкими трансформаційними процесами в соціальній політиці держави, наукове обґрунтування і передбачення яких дасть змогу вживати превентивних заходів з метою недопущення проявів соціальних конфліктів, катаклізмів тощо. О. Радченко у монографії “Ціннісний вимір соціальної відповідальності в демократичній державі” безспідставно зазначає, що “саме з появою соціальних функцій держава починає своє існування в новій якості – як соціальної держави. Відповідно, з еволюцією соціальної держави від найпростіших форм до більш складних відбувається відповідна трансформація соціальної політики та її структурних елементів” [7, с. 159]. Для сучасної України одне з основних питань полягає в тому, наскільки якісними та корисними будуть ці зміни для суспільства та як можна амортизувати їх можливі негативні наслідки для його подальшого розвитку.

Тому актуальність дослідження зумовлюється необхідністю пошуку та впровадження в Україні якісно нового підходу до вирішення цілого комплексу соціальних проблем, накопичених і “законсервованих” фактично за всі роки незалежності. Прем'єр-міністр України М. Азаров та міністр фінансів Ф. Ярошенко визнали, що “епоха глобальних соціально-економічних перетворень

і потрясінь породила безліч проблем для українського суспільства в умовах ринкової економіки. Отже, доводиться вирішувати чимало принципово нових задач розвитку” [2, с. 15]. Очевидно, що віднайдення оптимального варіанту їх вирішення потребує здійснення більш тісної і глибокої інтеграції соціально-економічної політики, оптимізації засобів і методів вирішення соціально-економічних і політичних завдань.

Аналіз наукових праць і досліджень вказує на існування суттєвих недоліків і перекосів у питаннях функціонування моделі вільного (нерегульованого) ринку та його негативного впливу на українське суспільство. Цілком очевидним є те, що вітчизняна гібридизована модель “лібералізованої економіки” створена для задоволення інтересів певних політичних і бізнесових груп, основна мета яких полягає в досягненні найбільш високого рівня концентрації власності (приватизація), з метою її подальшої капіталізації та захисту від можливих конкурентів. У свій час, Англійський соціолог Ентоні Гіденс, досліджуючи проблематику сучасних державотворчих процесів, зазначив, що “уряди не тільки справляють менший вплив на розв’язання глобальних проблем, але й разом з тим дедалі більше дистанціюються від життя більшості громадян. Багато людей нарікає, що рішення, які впливають на їхнє життя, приймають далекі “брокери від влади” [5, с. 404].

Фактично за роки незалежності України держава як доміант у системі суспільних відносин була відсторонена від контролю за так званим процесом “лібералізації економіки”. Звичайно, під визначенням держави в цьому випадку потрібно розуміти не тільки всі класичні гілки влади та відповідні державні органи, а й усе суспільство загалом, інфантильність якого не в останню чергу призвела до такого стану речей. Н. Бойко зазначає, що “проблема подолання свідомості залежності, перебудови соціально-контрольних відносин у державі, формування внутрішньої свідомості відповідальної за свою долю, дії і вчинки набувають сьогодні особливу актуальність. Показником демократичних перетворень є емансипація особистості від держави, скорочення простору його прямого командного впливу, поява нового типу громадян (вільних, економічно незалежних, самостійних, соціально активних), здатних консолідуватися в рамках даного суспільства” [3, с. 149]. На жаль, за роки незалежності України більшість з політичних діячів: президентів, урядовців, народних депутатів України за час своєї каденції у владних структурах ставили на перший план свої особисті пріоритети та інтереси, оскільки відсутність дієвої системи соціального контролю з боку суспільства не змушувала їх діяти інакше. Більш того, процес монополізації влади, який має місце сьогодні, створює реальну небезпеку для підвищення ефективності реалізації соціальних функцій держави.

Реалії початку XXI ст. вказують на негативну тенденцію, яка й до сьогодні має місце в сучасній Україні, оскільки, незважаючи на докорінну трансформацію господарсько-економічної системи, існуюча модель соціальних функцій досі продовжують нести на собі відбиток пострадянської системи зразка кінця 1980-х рр. Водночас функції держави щодо розподілу суспільного продукту були переорієнтованими за зразками, притаманними капіталістичній системі.

Очевидним є те, що сучасна держава як “суспільство громадян”, відмовляючись від участі у вирішенні таких складних питань, як забезпечення соціальної стабільності і соціальної справедливості в суспільстві, наражає себе на виникнення загроз у сфері

соціальної безпеки. Причому потрібно зазначити, що у вітчизняному правовому полі поняття “соціальна безпека” розглядається як “такий стан розвитку держави, при якому держава здатна забезпечити гідний і якісний рівень життя населення незалежно від впливу внутрішніх та зовнішніх загроз” та є взаємопов’язаним з Методикою рівня економічної безпеки України, затвердженою Міністерством економіки в 2007 р.

Особлива роль у процесах трансформації соціальної функції держави відводиться створенню механізму, який дасть можливість забезпечити соціальну адаптацію людей до можливих змін соціально-економічних умов з урахуванням невідворотного поширення глобалізаційних процесів. Але, з огляду на очевидне переважання вітчизняного соціально-політичного простору популістськими політичними гаслами, які обіцяють забезпечити добробут кожного, реальної зацікавленості в розробці і створенні системи соціального захисту тих категорій населення, які потребують допомоги, підтримки та захисту не прослідковується.

Необхідно усвідомити проблему, яка стосується недоцільності і навіть шкідливості протиставлення таких понять, як “соціальна мета” і “економічна ефективність”, оскільки будь-які витрати на соціальні статті потрібно розглядати виключно як особливу форму взаємовідносин у суспільстві. Ці витрати потрібно розглядати не як безнадійні втрати економічних ресурсів, а суспільно необхідні капіталовкладення в якісний розвиток потенціалу всього суспільства і покращання атмосфери соціального середовища, які мають принести високі економічні та політичні зиски, у тому числі в сенсі умов і перспектив економічного розвитку держави. Завдання щодо досягнення соціальної справедливості повинно розглядатися не тільки в якості декларованого політичного принципу, але і як фактору, що сприяє прискоренню процесам гармонійної інтеграції в міжнародний економічний простір.

Зрештою потрібно визнати, що глобальна мета сучасної держави полягає не в тому, щоб продовжувати накопичувати популістичні політичні гасла або зберігати за собою гіпертрофовані функції розподілу суспільного продукту між декількома угрупованнями. Соціальна політика повинна ґрунтуватись на такій законодавчій, організаційній та фінансово-економічній діяльності, метою якої є створення умов і стимулів для розвитку нової парадигми гармонійного розвитку всього суспільства, а також подолань різних проявів монополізму, який перешкоджає утворенню рівних умов для кожного члена суспільства та справедливому розподілу доходів між соціальними суб’єктами і соціальними групами.

Таким чином, вимальовується певна альтернатива подальшої трансформації соціальних функцій держави: або держава створить умови для реалізації економічної ініціативи в процесі досягнення необхідного соціально-економічного рівня, або все більша кількість громадян ставатиме об’єктом різних малоефективних форм соціальних дотацій, які є нічим іншим, як результатом низької продуктивності праці та підприємницької активності, що зрештою приведе до остаточної загальної деградації потенціалу українського суспільства.

Очевидним є наявність тісного зв’язку визначеної теми із науковими та практичними завданнями, які сьогодні стоять перед державою і суспільством стосовно впровадження якісно нової соціально-економічної моделі, в якій саме соціальна складова буде виступати і як мета, і як головний фактор перетворень.

Загалом проблематика розвитку України як держави з ефективною соціально орієнтованою економікою, яка забезпечуватиме високі стандарти життя населення, вимагає пильного перегляду більшості теоретичних підходів і нормативно-правової бази існуючих соціальних функцій держави.

Досліджуючи процеси трансформації соціальних функцій сучасної держави, необхідно провести паралель з діалектикою наукового пізнання: яким чином формуються закони взаємодії і протистояння таких неоднорідних суб'єктів, як громадянин, суспільство і держава, зокрема в частині визначення, формування та реалізації соціальних функцій держави.

Зауважимо, що у вітчизняній юриспруденції під терміном “соціальна неоднорідність” розуміється існування певного соціального розшарування суспільства за етнічно-національними, класовими, професійними, освітніми ознаками тощо, за яким індивіди, які належать до різних соціальних груп, займають неоднакове ієрархічне становище, зокрема щодо спроможності здійснювати вплив на прийняття державних рішень, можливості використовувати економічні або фінансові ресурси у своїх інтересах тощо. Директор Лондонської школи економіки і політичних наук Р. Дерендорф зазначав, що постійні соціальні зміни в суспільстві, існування нерівності соціальних позицій щодо розподілу влади та різниці в соціальному стані різних соціальних груп і індивідів викликають протиріччя, що в результаті призводить до зміни соціальної структури суспільства. В. Врублевський та В. Хорошковський наголошували на тому, що “це однією складовою української ідеї – її соціальний аспект, ті реальні суперечності між капіталом і найманою працею, які не в змозі ліквідувати жоден лад, в які б модні яскраві етикетки його не упаковували. Головне тут – не переводити ці суперечності в антагоністичну форму протиріч, не доводити справу до революційної ситуації” [10, с. 76]. Очевидно, що вирішення проблеми ускладнюється тим, що характер взаємовідносин між державою і громадянином не складається миттєво і не може бути трансформовано чи то в позитивному, чи в негативному сенсі у порівняно короткий історичний період, зокрема за двадцять років незалежності України.

Парадоксальність ситуації полягає в тому, що утворене на хвилі революційних подій, що відбувалися на початку ХХ-го ст., радянське суспільство за свою сімдесятирічну історію практично деградувало – втратило будь-яку здатність до протистояння тоталітарній державі та здійснення революційних перетворень і зміни світогляду. На сучасному етапі зазначені фактори суттєво ускладнюють розвиток українського суспільства хоча б тому, що, як зауважує відомий індійський суспільствознавець, лауреат Нобелівської премії 1998 р. Амартья Сен, “розвиток потребує усунення основних джерел несвободи: бідності і тиранії, обмеження економічних можливостей і систематичного погіршення соціальних умов, зневаги до суспільних механізмів і нетерпимості або надмірної активності репресивних держав” [8].

Загалом, у більшості розвинених країн з середини 1980-х рр. і фактично до початку нового сторіччя було реалізовано значний обсяг широкомасштабних і комплексних програм реформування соціальних функцій держави. Зокрема, це стосувалося питань зниження державних витрат і підвищення ефективності виконання державою функцій роботодавця. Зміст і сутність цих реформ полягає в суттєвій зміні технологій реалізації функцій держави в сучасному світі. На

національному й міжнаціональному рівнях, усередині й поза сферами діяльності органів державної влади відзначається нагальна необхідність здійснення трансформацій стосовно відношення до нового розуміння соціальних функцій держави разом з розширеними ідеями загального добробуту.

Зокрема, варто зосередити увагу на існуванні різних концепцій сучасної держави, серед яких найпопулярнішими на сьогодні залишаються:

а) держава добробуту, яка забезпечує суспільству широкий спектр послуг, та при цьому пріоритет надається державному регулюванню процесів вирішення соціальних проблем суспільства;

б) держава з порівняно низькими соціальними витратами, політика якої ґрунтується на концепції щодо покладення вирішення суспільних проблем здебільшого за рахунок приватного сектора економіки;

в) держава – партнер з переговорів, який виконує роль посередника і активного учасника в діалозі між роботодавцями та суспільством.

Зміни, які відбулися у свідомості сучасного суспільства, сприяють поступовому витісненню ідеї пасивного патерналізму (прямі витрати на різні види соціальних послуг) на так званий “неопатерналізм”, суть якого полягає у сприянні щодо включення і якомога тривалішого “утримання” індивіда на ринку праці. Акцент зміщується із виключно матеріальних категорій, в сторону підвищення ролі індивіда в суспільстві, його професійності, освіченості, авторитету, рівня самодостатності тощо. Вітчизняне законодавство розглядає поняття “соціально-економічні послуги” в якості “задоволення матеріальних інтересів і потреб осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, що реалізуються у формі надання натуральної чи грошової допомоги, а також допомоги у вигляді одноразових компенсацій” [6].

Загалом трансформація суспільної свідомості щодо змісту категорії “добробут” впливає на зміну способів реалізації соціальних функцій держави, адже сьогодні головна проблема традиційних показників вимірювання добробуту людей полягає в тому, що до уваги беруться середні значення. Амартья Сен сформулював низку аксіом, за допомогою яких вивів формулу індексу бідності. Відтак, чим нерівномірніше розподілено доходи серед бідніших верств населення, тим вищим буде індекс бідності. Цей індекс широко застосовується в дослідженнях та на його основі побудовано більшість альтернативних показників ефективності соціальних функцій держави. При цьому Сен наголошує, що добробут не можна вимірювати лише фінансовими категоріями, необхідно також враховувати інші показники, а загалом процес розвитку повинен розглядатися “як процес розширення реальних свобод, якими користуються люди. Причому функція держави полягає в широкому залученні тих верств населення, які виявилися виключеними з ринку з причин малоосвіченості, поганого здоров’я, відсутності довіри або мобільності” [8].

У свою чергу, досліджуючи проблематику реформування економік країн Східної Європи, Ентоні Гіден визначив шість вирішальних умов для успішного впровадження стабільних ліберально-демократичних систем управління, серед яких виокремлюються імперативи:

- рівень досягнутого країною економічного розвитку;
- реальна спроможність новостворених урядів до розробки та впровадження в життя радикальної політики економічних реформ [5, с. 417–418].

Використовуючи аналітичні дані звітів міжнародних інституцій, зокрема Європейського банку реконструкції та розвитку, можна прослідкувати динаміку розвитку економіки незалежної України. Так, у звіті, опублікованому наприкінці 1994 р., в якому досліджувались показники економічного прогресу посткомуністичних країн, головними критеріями визначалися: досягнутий прогрес у приватизації промисловості; ступінь структурної перебудови підприємств, мета якої – позбутися попередніх методів керівництва; відкритість для конкуренції та зовнішньої торгівлі, а також реформа банківської системи. За цими показниками найнижчий рівень змін був у Азербайджані, Грузії, Туркменістані та Україні [13, с. 41]. Але якщо дослідження СБРР проводились серед пострадянських країн, то, за версією журналу “Форбс”, у 2011 р. Україна увійшла до десятки найгірших економік світу. Західні аналітики зазначають, що “країна багата землею і ресурсами і могла би бути в переліку лідерів на європейському континенті, але насправді відстає за рівнем доходів навіть від таких країн, як Сербія і Болгарія. Причиною цього, вважає Держдепартамент США, – складне законодавство, неефективне корпоративне управління, слабкий захист контрактів і особливо корупція” [11].

На нашу думку, існує ще один важливий показник, який характеризує стан розвитку сучасного суспільства. Так, дослідники проблематики трансформації соціальних функцій сучасної держави використовують поняття “соціальна якість”. Зокрема, науковці Російського державного гуманітарного університету під цим визначенням пропонує розглядати “здатність великих груп суспільства робити внесок у його виживання, розвиток і добробут” [4]. Таким чином, соціальні функції сучасної держави можна визначити як діяльність держави, спрямовану на забезпечення рівних можливостей громадянам, тобто мінімізації розриву між доступом громадян до суспільних благ з метою забезпечення стабільності та соціального відтворення. Соціальна функція є певною історично визначеною інтегрованою системою заходів і механізмів їх реалізації, за допомогою яких відбувається інтеграція різних соціальних груп в єдине державно-організоване суспільство.

Фактично, можна визначити низку ключових передумов щодо здійснення ефективного реформування соціальних функцій держави.

По-перше, потрібно враховувати те, що сучасні розвинені держави, організовані на ринкових принципах економіки, забезпечують вищу ефективність управління, але зазначимо, що передувало цьому утворення в період другої половини ХХ ст. моделі “держави добробуту”, які вже сьогодні вважаються непомірно затратними і громіздкими з притаманною їм надлишковою чисельністю органів державної влади.

По-друге, наприкінці ХХ ст. у розвинених країнах сформувались ефективні структури громадянського суспільства, які здатні взяти і, зрештою, здійснюють реалізацію функцій, які раніше були виключною прерогативою органів державної влади.

По-третє, структура органів державної влади в цілому має відповідати класичним канонам бюрократії, сформульованої М. Вебером, зокрема їй мають бути притаманними такі “якісні” характеристики, як прозорість, чіткість, підзвітність, стійкість до корупції.

Ефективність реалізації соціальних функцій держави знаходиться у прямій залежності від іншої функції держави – регулюючої. Насамперед, це стосується класичної функції держави – економічної, суть якої полягає, зокрема, у здійсненні політики оподаткування з метою забезпечення держави необхідною ресурсною базою – наповнення державного бюджету у процесі діяльності суб'єктів господарювання. Певна частка цих ресурсів спрямовується на соціальні потреби, зокрема на підтримку малозабезпечених верств населення.

Загалом, концепція соціальної відповідальності, на думку європейських учених, дозволяє здійснити найбільш точний підхід для встановлення нових рамок для досліджень щодо зміни вектору дії держави та сфер спрямування ресурсних потенціалів, з урахуванням співвіднесення політичних трендів зі структурними проблемами нерівності. По-друге, право на достойний рівень добробуту кожен працездатний індивід може мати тільки в тому випадку, якщо він виконує свої обов'язки громадянина, зокрема в частині здійснення трудової діяльності.

Можна зробити висновок, що на сучасному етапі розвитку державі належить важлива роль у формуванні змісту і суті соціальних функцій, але, з іншого боку, ця роль не є головною, оскільки у процесі реалізації відбувається коригування під впливами недержавних організацій і суспільних настроїв. Реалізація соціальних функцій держави здійснюється за допомогою соціальних інститутів на різних організаційних рівнях. Важливо усвідомлювати й те, що ані Україна, ані інша держава, незалежно від рівня соціально-економічного розвитку, ніколи не зможе задовольнити всі потреби індивіда.

Нову модифікацію соціальних функцій держави доцільно розглядати як “неопатерналістичну”. Вона пропонує дещо інші методи реалізації соціальної функції держави, де оптимальним критерієм є ступінь і швидкість включення працездатних індивідів в активну трудову діяльність, забезпечення її якомога довшої тривалості та сприяння якомога швидшому відновленню у випадку втрати працездатності. При цьому необхідно враховувати також ментальний і культурний фактори, які притаманні кожному окремо взятому суспільству.

Перспективи використання результатів дослідження полягають у створенні механізмів ефективного превентивного реагування на глобальні економічні і кризи, що має здійснюватись з урахуванням соціального контексту. Це вимагає узгодження інтересів, їх збалансованості з інтересами працюючого населення, працедавців та зарубіжних інвесторів мають збігатися, наслідки можливого відтоку капіталу за кордон мають бути збалансовані з інтересами іноземних інвесторів.

Література:

1. *Агарков О.* Соціальна структура України та прагматичні тенденції її розвитку / *О. Агарков // Освіта регіону. Політологія. Психологія. Комунікації.* – 2011. – № 1. – С. 100–105.
2. *Азаров Н. Я.* Инновационные механизмы управления программами развития / *Н. Я. Азаров, Ф. А. Ярошенко, С. Д. Бушуев.* – К. : Саммит–Книга, 2011. – 528 с.
3. *Бойко Н.* Социальный контроль и демократизация общества / *Н. Бойко.* – К. : Ин-т социологии НАНУ, 2007. – 272 с.

4. Гаман-Голутвина О. В. Меняющаяся роль государства в контексте реформ государственного управления: отечественный и зарубежный опыт / О. В. Гаман-Голутвина // Полис. – 2007. – № 4. С. 24–45.

5. Гіденс Ентоні. Соціологія / Е. Гіденс ; [пер. з англ. В. Шовкун, А. Олійник]. – К. : Основи, 1999. – 726 с.

6. Про соціальні послуги : Закон України від 19 червня 2003 р. № 966-IV // ВВР України. – 2003. – № 45. – Ст. 358.

7. Радченко О. В. Ціннісний вимір соціальної відповідальності в демократичній державі : [монографія] / О. В. Радченко, І. Г. Савченко. – Х. : Вид-во ХНУВС, 2008. – 200 с.

8. Сен А. Развитие как свобода / А. Сен ; [пер. с англ. Р. М. Нуреева]. – М. : Новое издательство, 2004. – 432 с.

9. Foreman A. European Bank for Reconstruction and Development / Annabel Foreman, Michael Rothschild. – IFR Publishing, 1994 – 52 p.

10. Українське суспільство на порозі третього тисячоліття : [кол. монографія] / за ред. М. О. Шульги. – К. : Ін-т соціології НАН України, 1999. – 687 с.

11. Fisher Daniel. The World's Worst Economies / Daniel Fisher. – Режим доступу : <http://blogs.forbes.com/danielfisher/2011/07/05/the-worlds-worst-economies>.

Надійшла до редколегії 20.01.2012 р.

УДК 35:338.2

Р. Г. СОБОЛЬ

СТАНОВЛЕННЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Проаналізовано структуру державного соціального страхування в Україні, з'ясовано етапи розвитку системи державного соціального страхування.

Ключові слова: страховий ринок, інституційне забезпечення, законодавче забезпечення, суб'єкти страхування, об'єкти страхування.

In the article it is analysed underlying and external structure of insurance market after the subjects of insurance relations, accordances of insurance industry are found out to the progress of world insurance market trends.

Key words: insurance market, instituciyne providing, legislative providing, subjects of insurance, objects of insurance.

Соціальна ринкова економіка вимагає формування такої системи соціального захисту, яка б гарантувала належний рівень життя, соціальну злагоду та соціальну адаптацію до суспільно-економічних перетворень, захист від соціальних ризиків і реалізацію гарантій у сфері соціального забезпечення. Захист від конкретних видів соціальних ризиків в умовах ринкової економіки, найбільш